

Encyklika Fratelli tutti. Bratstvo nadradené nad vieru? Prišiel som postaviť syna proti jeho otcovi... + PODCAST

Branislav Michalka

14. októbra 2020 Cirkev

„Nemyslite si, že som priniesol pokoj na zem: Nie pokoj som priniesol, ale meč.“ (Mat. 10,34)
Tieto slová nachádzame v desiatej kapitole evanjelia sv. Matúša. Pán Ježiš nám pripomína, že On je príčinou rozdelenia: „Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden. A kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden.“ (Mat. 10, 37)

Logicky z toho vyplýva, že máme milovať Božieho Syna viac ako ľudí. Milovať ho viac ako ľudí, znamená dávať mu prednosť pred falošným mierom a pokojom s ľuďmi, čiže našimi ľudskými bratmi (a setrami, aby sme boli korektní). Milovať Ho viac než ľudí, to znamená okrem iného aj zachovávať jeho slová a učenie, aj keď je ľuďom protivné. Pre katolíka to znamená aj zachovávanie učenia Cirkvi, ktorá je jediným oprávneným uchovávateľom, vykladačom a šíriteľom Kristových slov a milovať pravdu tohto učenia viac než ľudí a ohľady na nich.

Ak by niekto povedal, že láska k Bohu a láska k ľuďom sa nedajú od seba oddeliť a postaviť do protikladu, že tvoria jednotu za každých okolností, tak by popieral slová samotného Krista, ktorý nám povedal, že to možné je. Že viera v Neho bude príčinou rozdelenia a že si bude musieť kresťan často vybrať medzi láskou k ľuďom, aj najbližším, a láskou k Nemu. Že existuje taká láska k človeku, ktorá môže byť proti Kristovi a bez Krista. Láska k ľuďom môže byť totiž dvojaká.

Existuje pravá láska k ľuďom, ktorá uprednostňuje Svätú Božiu Trojicu pred človekom a svoju lásku k človeku môže prejavovať len skrze Krista, v Ňom a pre Neho. A existuje falošná láska k človeku.

Láska k ľuďom je zaiste vec krásna, pokiaľ je hierarchicky podriadená láske k Bohu a jeho učeniu. Nedá sa ale milovať Boha a Pravdu a zároveň nebyť v spore so svetom a jeho deťmi.

Nová encyklika pápeža Františka pojednáva predovšetkým o bratstve, čo je zaiste ušľachtilá myšlienka. Avšak niektoré pasáže v novej encyklike pápeža Františka vyznievajú tak, ako by doktrína Cirkvi a povinnosť jej hlásania, boli postavené pod úroveň, či dokonca na prekážku všeobecného bratstva.

Encyklika je veľmi obsiahla a tak sa sústreďme len na podstatu: aký typ bratstva sa snaží ohlasovať? To je podstatné, ostatné je podružné a z podstaty vyplývajúce.

Bratstvo verzus doktrína?

Už v úvode pápež František dáva do určitého protikladu bratstvo ľudí a šírenie vieroučnej doktríny. Popisuje svätca, ktorý ho k encyklike inšpiroval, sv. Františka z Asissi a poukazuje na jeho údajnú nekonfliktnosť: „Zaráža nás, že pred osemsto rokmi František nabádal k vyhýbaniu sa všetkým formám agresie či hádok a tiež k pokornej a bratskej podrobenosti aj voči tým, ktorí nezdíľajú ich vieru.“

Neviedol dialektickú vojnu, vnucujúcu nejaké doktríny, ale komunikoval Božiu lásku.“ Ako príklad tejto nekonfliktnosti je uvádzaná jeho návšteva u sultána Mali al-Kamila v Egypte.

Zaiste, sv. František nešiel do Egypta ako ozbrojený križiak (na druhej strane išiel s križiackym vojskom), ale nepochybne tam išiel obracať moslimov na kresťanstvo. To bol cieľ a motív jeho cesty. Nešiel tam hľadať nejaké bratstvo, ale hájiť a šíriť kresťanskú doktrínu. Bez toho, aby mohol túto doktrínu šíriť, by nemala pre neho cesta zmysel. O samotnej udalosti je navyše zachovaných viacero prameňov a v *Legende maior* od sv. Bonaventuru vyznieva sv. František veľmi bojovne. Podobne aj v Ernoullovej kronike, v ktorej sv. František vyhlasuje sultánovi: *„Sme vyslanci Pána Ježiša Krista. Pokiaľ nám uveríš, privedieme tvoju dušu k Bohu. Popravde ti však hovoríme, pokiaľ zomrieš vo viere, ktorú teraz vyznávaš, budeš zatratený a Boh neprijme tvoju dušu.*“ To skutočne nevyzerá ako ten typ „dialógu“, ktorý sa teraz v Cirkvi presadzuje. Sv. Bonaventura píše, že sultán sv. Františkovi uveril, ale bál sa konvertovať, pretože by ho jeho ľudia ukameňovali.

Doktrína a jej prijatie, či odmietnutie je teda kľúčom k celému príbehu. Ľudské bratstvo v ňom nehrá žiadnu rolu, a ak aj áno, tak veľmi nepatrnú a podriadenú hlásaniu doktríny. Je teda otázne, či máme do činenia s autentickou interpretáciou sv. Františka z Asissi, alebo so snahou vtesnať jeho stredovekú mentalitu do rámca moderného uvažovania.

Aká je cena bratstva?

Na konci úvodu k encyklike pápež František píše: *„Spriadajme sny ako jedno ľudstvo, ako pútnici stvorení z toho istého ľudského tela, ako deti tej istej zeme, ktorá hostí nás všetkých, každého s bohatstvom jeho viery či presvedčenia, každého s jeho vlastným hlasom, všetkých bratov.*“

Na prvý pohľad je zarážajúce, že faktory ktoré majú ľudstvo zjednocovať, sú v tejto vete čisto materiálneho a pozemského pôvodu – telo a zem. Navyše idea bratstva je tu popisovaná ako spoločná idea celého ľudstva, nie katolícky ideál, a v súvislosti s pluralitou vierovyznaní a presvedčení (nutne bludných, protikladných ku katolíckej viere), vnímaných ako „*bohatstvo*“.

Načrtáva sa tu koncepcia bratstva, v ktorej neexistuje doktrinálny konflikt a rozdelenie, napriek tomu, že ho sám Ježiš Kristus dopredu avizoval a dejiny Cirkvi potvrdzujú. Neznamená však odhliadanie od tohto doktrinálneho konfliktu v prospech nejakého univerzálneho bratstva problém? Za akú cenu sme ochotní toto bratstvo hľadať a realizovať? Za cenu mlčania o viere pred tými, o ktorých vieme podobne ako sv. František o sultánovi, že *„pokiaľ zomrie vo viere, ktorú teraz vyznáva, bude zatratený a Boh neprijme jeho dušu“*? Nie je autentickým prejavom lásky a bratstva povedať mu Pravdu za každú cenu, aby jeho duša mala šancu sa spasť? To však nutne prináša doktrinálne konflikty. Sultán sa oprávnene obával, že ho budú kameňovať.

Bratstvo v Kristu alebo sociálne bratstvo?

Pápež František používa pojem „*bratstvo a sociálne priateľstvo*“ na popísanie ideálu predostretého v encyklike. Toto sociálne priateľstvo, akokoľvek dobre myslené, sa bez opory v Kristovi ľahko môže prevrátiť na čisto svetský humanizmus. Nejde len o to, aby ten kto tento druh sociálneho bratstva vyznáva, bol veriacim kresťanom. Ide o to, že autentické bratstvo sa dá uskutočniť v Kristu len ak účastníci tohto bratstva vyznávajú Krista ako Božieho Syna. Inak sa jedná len o prímerie, zamlčovanie doktrinálneho

konfliktu a čisto svetskú účelovú toleranciu zameranú na svetský a nie Kristov pokoj.

Snaha o riešenie sociálnej nespravodlivosti a zla, spôsobeného dedičným hriechom, pomocou ľudského bratstva založeného na dialógu a tolerancii, bez ohlasovania povinnosti obrátiť sa na kresťanstvo, nakoniec môže viesť k ešte horšiemu stavu, než bol pôvodný, ako sme to už toľkokrát videli. V encyklike sa hovorí o povinnostiach, ktoré má ľudstvo k sociálne biednym, avšak nehovorí sa príliš o tom, že až po splnení povinnosti prijatia pravej Kristovej viery a jej praktizovaní, sa môže podariť projekt sociálnej nápravy.

Táto vízia bratstva v Kristovi, skrze Krista a pre Krista však nie je podmienkou v novej encyklike. Naopak, v poslednej kapitole s názvom *Náboženstvá v službe bratstvu v našom svete*, sa prezentujú náboženstvá v množnom čísle (teda aj náboženstvá falošné) ako oprávnení podielníci na tvorbe bratstva. Avšak toto bratstvo, tvorené náboženstvami, ktoré popierajú Svätú Trojicu a oprávnenú vládu Krista Kráľa nad svetom, nemôže byť z princípu bratstvo v Kristu, ale len bratstvo svetské, založené na prirodzených zákonoch a nie na nadprirodzenom Zjavení.

Pápež František na konci encykliky dodáva: *„Božia láska je tá istá ku každému človeku, nech už je akéhokoľvek náboženského vyznania. A pokiaľ je ateistom, tak láska zostáva stále rovnaká.“* Je nepochybne pravda, že Boh miluje každého človeka, avšak rôzna kvantita a kvalita Božích milostí dáva tušiť, že Boh rozlišuje. Boh nie je rovnostár, pretože je nielen nekonečne dobrý, ale aj nekonečne spravodlivý.

To však nie je jediný problém horeuvedeného výroku. Jeho problém spočíva v kontexte, do ktorého je zasadený. Primárnym predmetom encykliky totiž nie je Božia láska k ľuďom, ale láska medzi ľuďmi. To, že Boh dokáže milovať všetkých ľudí je samozrejmé, avšak ľudia dokážu milovať touto božskou láskou len skrze Ježiša Krista, ktorého nachádzajú v svätej katolíckej Cirkvi. Pápež však predpokladá, že nielen heretické odnože kresťanstva, ale aj náboženstvá bez Krista dokážu spoluvytvárať tento rád lásky, porozumenia a bratstva ak budú *„kráčať spoločne“*. Týmto je však Kristova Cirkev, v rámci potencionálneho bratstva, zbavená dominantnosti a nevyhnutnosti. Zamľčaním toho faktu, že bez nej by žiadne bratstvo nebolo možné a faktu, že ostatné náboženstvá sú prekážkou bratstva v Kristovi.

Boží štát alebo štát sveta?

Pri skúmaní základných pojmov, ktoré dominujú v novej encyklike pápeža Františka sa nemôžeme ubrániť dojmu, že vízia svetového bratstva je akýmsi útekem pred realitou večného boja medzi silami, ktoré stoja na strane pravého Boha – Svätej Trojice, katolíckej viery a katolíckej Cirkvi a tými silami, ktoré stoja na strane sveta, večného púšťača, revolucionára a luhára od počiatku. Boja, ktorý tak impozantne opísal sv. Augustín vo svojom diele s názvom Boží štát, a ktorý sv. Ignác z Loyoly zjednodušil do ľahko pochopiteľného obrazu dvoch zástav a dvoch vojsk – vojska Kristovho a vojska satanovho.

Pred týmto bojom sa však nedá utiecť, ani ho nie je možné preniesť len do vnútra človeka a vykladať ho len ako boj s vlastnými hriechmi. Nepriatelia Krista a Cirkvi sú reálni, objektívne sa vyskytujú vo svete a sú stvorení z mäsa a kostí. Sú to práve tí, s ktorými nás síce spája *„telo a zem“*, ako hovorí pápež František, ale od ktorých nás rozdeľuje Kristus.

Ľudia môžu byť z tohto boja unavení, zúfalí a ochotní hľadať také riešenie, ktoré by ich vymanilo z tohto konfliktu. Tento útek sa však nikdy nepodarí a nakoniec prináša javy a deje, ktoré potvrdzujú bremeno dedičného hriechu u človeka ešte výraznejšie ako predtým. V 20. storočí sme boli svedkami rôznych

bratstiev, ktoré sa premenili na pozemské peklo.

Každý sa musí nakoniec rozhodnúť sám, pod ktorú zástavu sa pridá. Ak sa pridá pod zástavu Krista Kráľa, tak musí počítať s tým, že bratstvo niektorých ľudí nutne stratí.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/encyklika-fratelli-tutti-bratstvo-nadradene-nad-vieru-prisiel-som-postavit-syna-proti-jeho-otcovi-podcast/>